

Štátne skúšky – predmety:

Povinné predmety		kredity
Nový	Obhajoba diplomovej práce	10
Nový	Všeobecná regionálna geografia a regionálna analýza	2
Nový	Regionálny rozvoj, regionálna politika a európska integrácia	2
Povinne voliteľné		
povinný výber: 1 predmet		
Nový	Komplexná geografická analýza regiónu	1
Nový	Regionálna geografia Európy	1
Nový	Geopolitický vývoj a globálne problémy sveta	1

**TÉZY NA ŠTÁTNE ZÁVEREČNÉ SKÚŠKY Z ODBORU
REGIONÁLNA GEOGRAFIA, ROZVOJ REGIÓNOV A EURÓPSKA INTEGRÁCIA**

pre študentov magisterského štúdia v akademickom roku 2023-24

Povinný predmet: VŠEOBECNÁ REGIONÁLNA GEOGRAFIA A REGIONÁLNA ANALÝZA

1. Objekt a predmet štúdia regionálnej geografie, postavenie regionálnej geografie. Rôzne definície a chápania termínu región vychádzajúce z nehomogenity objektu štúdia geografie. Rôzne spôsoby chápania (resp. definície) regionálnej geografie. Postavenie regionálnej geografie v systéme geografických vied. Nová regionálna geografia.
Literatúra: [1, 5, 9, 14, 21, 30]
2. Tradičná koncepcia regiónu. Pojem regiónu v tradičnej koncepcii. Typológia regiónov z teoretického, metodologického a odvetvového hľadiska, klasifikácia regiónov podľa vnútornej štruktúry a individuálnych, resp. spoločných črt. Dimenzia, komplexnosť a opakovateľnosť regiónu a ich vzájomné vzťahy. Regionalizácia a jej formy. Logické pravidlá regionalizácie.
Literatúra: [9, 29, 30]
3. Moderná koncepcia regiónu. Región ako nástroj regionálnej analýzy. Identifikácia regiónu ako priestorovej formy vedeckej klasifikácie. Regionálna taxonómia (RT): základné pojmy (regionálny taxón, regionálny systém, regionalizačné kritérium, blízkosť, regionalizačná procedúra) a základná úloha RT. Formálna a funkčná taxonómia.
Literatúra: [2, 7, 28, 29, 30]
4. Vznik a vývoj (regionálnej) geografie: predmoderná exploračná geografia (antická, stredoveká a renesančná geografia). Koncepty modernej exploračnej geografie (Kant, Humboldt, Ritter). Koncepty modernej pozitivistckej geografie (lokalizačné teórie, darwinizmus, environmentálny determinizmus, Friedrich Rätzl, škola sociálnej ekológie, doktrína posibilizmu a probabilizmu).
Literatúra: [4, 8, 9, 10, 27, 30]
5. Regionálna geografia v prvej polovici 20. storočia. Francúzska škola regionálnej geografie. Chorologická koncepcia geografie (A. Hettner). Novokantovstvo ako filozoficko-metodologická báza chorologickej koncepcie. R. Hartshorne a koncepcia územnej diferenciacie. Ďalšie smery regionálnej geografie v 1. ½ 20 st.
Literatúra: [4, 8, 9, 10, 27, 30]
6. Teoretická a kvantitatívna revolúcia v geografii. Negatívne dôsledky chorologickej koncepcie. Schaeferova kritika excecionalizmu v geografii. Vznik teoretickej geografie a jej vplyv na celkovú koncepciu geografie. Najvýznamnejšie školy geografie ako priestorovej vedy. Reflexia teoretickej a kvantitatívnej revolúcie v regionálnej geografii.
Literatúra: [4, 8, 9, 17, 27, 28]
7. Problém idiografickosti a nomotetickosti geografie a jeho vzťah k regionálnej geografii. Hlavné znaky idiografického a nomotetického bádania. Filozoficko-metodologická báza idiografických a nomotetických vied. Geografia ako idiografická veda. Charakteristické črty geografie ako nomotetickej vedy. Idiografická a nomotetická dimenzia regionálnej geografie.
Literatúra: [19, 20, 27, 30]

8. Geografia na konci 20. a na začiatku 21. storočia. Vznik alternatívnych vedeckých škôl a bádateľských orientácií. Behaviorálna geografia. Humanistická geografia. Kritické geografie. Post-moderné geografie. Nová kvantitatívna geografia: lokálna analýza a lokálne modelovanie, GIS a vizualizácia priestorových dát, veľké dáta („Big“ data).
Literatúra: [4, 8, 9, 16, 27, 30]
9. Vývoj regionálnej geografie na Slovensku – od prvopočiatkov regionálnogeografického prístupu (Sambucus, Bel, Korabinský, Bartholomeides, Čaplovič, D. Štúr), cez formovanie regionálnej geografie ako vedy na Slovensku (Hromádka, Lukniš) k slovenskej regionálnej geografii na prelome miléníí a smerov jej výskumu; významní autori a ťažiskové regionálnogeografické práce o Slovensku.
Literatúra: [5, 9]
10. Základné kategórie teoretického poznania, vedecká metóda a jej reflexia v geografii. Vedecké poznanie a jeho atribúty (empirické a teoretické poznanie). Vedecké uvažovanie (induktívne a deduktívne usudzovanie). Induktívna a hypoteticko-deduktívna metóda vedeckého bádania. Tradičné metodologické koncepcie (naivný a sofistovaný indukcionizmus, hypotetický konfirmacionizmus, hypotetický dedukcionizmus, resp. falzifikacionizmus). Kritika tradičných koncepcií predstaviteľmi historickej školy vo filozofii vedy. Kuhnova koncepcia vedeckých revolúcií.
Literatúra: [9, 15, 18, 27, 30]
11. Základné epistemologické kategórie: hypotéza, zákon, teória, model. Vedecká hypotéza. Vedecký zákon a jeho charakteristické črty. Základné typy vedeckých zákonov. Príklady geografických zákonov. Vedecké teórie a ich základné funkcie. Tradičná koncepcia vedeckých teórií. Štruktúra vedeckých teórií v empirických vedách. Vzťah teórie a pozorovania. Povaha geografických teórií. Klasifikácie geografických teórií podľa obsahu, mierky a účelu. Modelová koncepcia vedeckých teórií.
Literatúra: [22, 27, 30]
12. Základné geografické pojmy a koncepcie. Priestor a jeho chápanie, miesto, región, vzdialenosť, dostupnosť, priestorová interakcia a difúzia, priestorové správanie. Pojem mierky: tri dimenzie mierky (vecná, časová a priestorová) a jej dôležitosť v geografii. Špecifický význam mikro- a makromierky (resp. mikro- a makrourovne) v humánnej a regionálnej geografii. Dimenzie mierky (lokálna, regionálna a globálna). Relatívny charakter regionálnej mierky. Mierka a úroveň generalizácie.
Literatúra: [1, 6, 9, 25, 27, 30]
13. Regionálna analýza – základná charakteristika. Podstata a charakteristické črty regionálnej analýzy. Región ako regionálny systém. Matematické modely regionálnych systémov. Štruktúra matematického modelu. Proces konštrukcie modelu. Typy modelov z obsahového a formálneho hľadiska. Čas v regionálnych modeloch.
Literatúra: [23, 28, 29]
14. Regionálna populačná analýza. Regionálne populácie a ich typy. Prístupy k modelovaniu regionálnych populácií. Jednoduché rastové modely a ich využitie. Komparatívne rastové modely. Stručná charakteristika Rogersovho interregionálneho modelu pre agregované populácie a Leslieho regionálneho modelu pre dezagregované populácie.
Literatúra: [13, 24, 28, 32]

15. Modelovanie regionálnej ekonomiky. Pojem regionálnej ekonomiky a spôsoby merania ekonomickej aktivity v regióne. Modely ekonomickej bázy regiónu. Stručná charakteristika regionálnych modelov input-output. Metóda shift-share. Hlavná idea Brechlingovho modelu regionálnej nezamestnanosti.
Literatúra: [11, 28]
16. Modely priestorovej interakcie. Pojem priestorovej interakcie. Východiskové a cieľové zóny a ich charakteristiky. Interakcie, toky a ich ohraničenia. Vzdialenosť a priestorová interakcia. Štyri základné typy interakčných modelov. Tri spôsoby využitia interakčných modelov. Základný princíp teoretického odvodenia interakčných modelov. Model interakčného potenciálu.
Literatúra: [26, 28, 32]

Odporúčaná literatúra

- [1] Bašovský, O.; Lauko, V. (1990). *Úvod do regionálnej geografie*. Bratislava (Slovenské pedagogické nakladateľstvo).
- [2] Bezák, A. (1993). Problémy a metódy regionálnej taxonómie. *Geographia Slovaca*, 3/1993, Bratislava: Geografický ústav SAV.
- [3] Bezák, A. (2014). Funkčné mestské regióny na Slovensku v roku 2001. In Lauko, V. et al. *Regionálne dimenzie Slovenska*. Bratislava (Univerzita Komenského), pp. 169-198. http://www.regionalnageografia.sk/publikacie/pub/RDS/08_bezak.pdf
- [4] Daněk, P. (2013). *Geografické myšlení: úvod do teoretických přístupů*. Brno (Masarykova univerzita).
- [5] Gurňák, D.; Blažík, T.; Lauko, V. (2007). *Úvod do politickej geografie, geopolitiky a regionálnej geografie*. Bratislava (Geo-grafika).
- [6] Holt-Jensen, A. (2009). *Geography: history and concepts*. London (SAGE).
- [7] Klapka, P. (2019). *Regiony a regionální taxonomie: koncepty - přístupy – aplikace*. Olomouc (Univerzita Palackého).
- [8] Korec, P., Rusnák, J. (2018). *Prístupy humánnej geografie: filozofia, teória a kontext*. Bratislava (Univerzita Komenského v Bratislave).
- [9] Lauko, V., Kasala, K. (2009). *Teória a metodológia regionálnej geografie*. Bratislava (Kartprint).
- [10] Matlovič, R., Matlovičová, K. (2015). *Geografické myslenie*. Prešov (Prešovská univerzita)
- [11] Mccann, P. (2013). *Modern urban and regional economics*. Oxford (Oxford University Press).
- [12] McGrew, J. C, Lembo, A. J, Monroe, C. B (2014). *An Introduction to Statistical Problem Solving in Geography*. Long Grove (Waveland Press).
- [13] Oppenheim, N. (1980). *Applied models in urban and regional analysis*. Englewood Cliffs (Prentice-Hall).
- [14] Paasi, Anssi. (2002). Place and Region: Regional Worlds and Words. *Progress in Human Geography - PROG HUM GEOGR*. 26. 802-811. 10.1191/0309132502ph404pr.
- [15] Paulov, J. (1983). Problém vedeckej metódy v geografii. In Střída M., ed. *Geografický výskum v Československé akademii věd 1952-1982*. Brno (Geografický ústav ČSAV), pp. 187-192.
- [16] Paulov, J. (1998). Niekoľko úvah o geografii na prelome 20. a 21. storočia a 2. a 3. tisícročia. *Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešoviensis, Folia Geographica*, 2, 11-22.

- [17] Paulov, J. (2000). K vývoju kvantitatívnej a teoretickej geografie. *Geografický časopis*, 52(1), 3-14.
- [18] Paulov, J. (2001). K hypoteticko-deduktívnej metóde vo vedeckom bádání: niekoľko poznámok k štúdiu J. Urbánka „Hypotéza v slovenskej geomorfológii“. *Geografický časopis*, 53, 211-215.
- [19] Paulov, J. (2006). K problému idiografickosti a nomotetickosti geografie s osobitným zreteľom na regionálnu geografiu. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 47, 27-33.
- [20] Paulov, J. (2008). Je geografia idiografická, nomotetická alebo idiograficko-nomotetická veda? *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 50, 5-17.
- [21] Paulov, J. (2009). Niekoľko poznámok k vzťahu všeobecnej a regionálnej geografie v dejinách geografického myslenia. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 52, 3-10.
- [22] Paulov, J. (2014). Dejiny geografie a jej vedecký status. *Geografický časopis*, 66, 39-47.
- [23] Paulov, J. (2014). Regionálna a priestorová koncepcia v geografii: pokus o stručnú charakteristiku. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 58, 3-10.
- [24] Rogers, A. (1995). *Multiregional demography*. Chichester (Wiley)
- [25] Rusnák, J., Ondoš, S., Belušák, L. (2014). Priestorové koncepty a poznávanie geografickej reality. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 58(1), 81-120.
- [26] Simini, F., Gonzalez, M. C., Maritan, A., Barabasi, A.-L. (2012). A universal model for mobility and migration patterns. *Nature*, 484(7392), 96-100.
- [27] Sládeková Madajová M. (2021). Prednášky z predmetu *Teoretická geografia*.
- [28] Sládeková Madajová M. (2021, 2022, 2023). Prednášky z predmetu *Regionálna analýza II*.
- [29] Sládeková Madajová M. (2022). Prednášky z predmetu *Regionálna analýza I*.
- [30] Sládeková Madajová M. (2023). Prednášky z predmetu *Úvod do teórie a metodológie regionálnej geografie*.
- [31] Stankovičová, I., Vojtková, M. (2007). *Viacrozmerné štatistické metódy s aplikáciami*. Bratislava (IURA Edition).
- [32] Šveda, M. (2021, 2022). Prednášky a cvičenia z predmetu *Analýza a vizualizácia geografických dát*
- [33] Wilson, A. G. (2000). *Complex spatial systems: the modelling foundations of urban and regional analysis*. Harlow (Pearson Education).

**Povinný predmet: REGIONÁLNY ROZVOJ, POLITIKA A PLÁNOVANIE
A EURÓPSKA INTEGRÁCIA**

1. a) Región ako objekt regionálneho rozvoja, štrukturálnej a kohéznej politiky EÚ (definícia pojmov región a regionalizácia; typológia regiónov podľa viacerých prístupov - Charta európskeho regionálneho plánovania, Rada Európy pre otázky regionálnej politiky, podľa ekonomického zamerania a i.; regióny NUTS - definícia, kritériá vymedzenia; systém regiónov NUTS; regióny NUTS v EU a SR)
b) Európska ekonomická integrácia a jej etapy (Parížska zmluva, Rímske zmluvy, JEA, Maastrichtská zmluva)
2. a) Regionálny rozvoj (definícia pojmu; vzájomný vzťah regionálneho, ekonomického a udržateľného rozvoja; fázy regionálneho rozvoja; faktory, ktoré ovplyvňujú regionálny rozvoj; subjekty regionálneho rozvoja)
b) Európska ekonomická integrácia a jej etapy (Amsterdamská zmluva, Zmluva z Nice, Agenda 2000, Lisabonská zmluva)
3. a) Regionálna politika (definície pojmu; postavenie regionálnej politiky v systéme ostatných politík; ciele, programový, legislatívny a inštitucionálny rámec regionálnej politiky)
b) Inštitucionálne usporiadanie EÚ – Európska rada, Rada EU (vývoj, poslanie, úlohy, zloženie, právomoci)
4. a) Indikátory a metódy hodnotenia regiónov (SWOT analýza, TOWS analýza, ukazovatele a metódy hodnotenia sociálno-ekonomickej úrovne regiónov – teoretické prístupy, aplikácia na príklade vybraných regiónov)
b) Inštitucionálne usporiadanie EÚ – Európska komisia (vývoj, poslanie, úlohy, zloženie, právomoci)
5. a) Teórie a koncepcie regionálneho rozvoja a smerovanie regionálnej politiky (teórie neoklasického, keynesiánskeho, neomarxistického, neoliberalného a inštitucionálneho prístupu, teórie súčasného obdobia – východiská, aplikácia a prínos teórií v regionálnej politike)
b) Inštitucionálne usporiadanie EÚ – Európsky súdny dvor, Dvor audítorov (vývoj, poslanie, úlohy, zloženie, právomoci)
6. a) Nástroje na podporu rozvoja regiónov - programové, fiškálne a mimoekonomické nástroje; princípy vzájomnej súčinnosti fungovania nástrojov – princíp koncentrácie, programovania, partnerstva, doplnkovosti, subsidiarity, monitorovania a vyhodnocovania; aplikácia na príklade vybraných regiónov
b) Inštitucionálne usporiadanie EÚ – Európsky parlament, Hospodársky a sociálny výbor, Výbor pre regióny (vývoj, poslanie, úlohy, zloženie, právomoci)
7. a) Štrukturálna a kohézna politika EÚ (vývojové etapy, resp. programové obdobia – časové vymedzenie, ciele, finančné zabezpečenie, tematická a územná koncentrácia)
b) Hospodárska a menová únia (vývoj budovania a fungovanie vnútorného trhu, 4 základné ekonomické slobody, etapy menovej integrácie, kritériá konvergencie, ECB)
8. a) Nástroje štrukturálnej a kohéznej politiky EÚ (ESF, EFRR, KF, komunitárne iniciatívy a i.; zmeny v používaní podporných nástrojov podľa programových období; kritériá oprávnenosti v súlade s cieľmi, tematickou a územnou koncentráciou štrukturálnej a kohéznej politiky, využívanie nástrojov na príklade vybraných krajín alebo regiónov)
b) Rozpočet EU (pravidlá zostavovania, zdroje rozpočtu, klasifikácia finančných prostriedkov)
9. a) Cezhraničné regióny a cezhraničná spolupráca (definícia pojmov hranica, pohraničný región a cezhraničná spolupráca; kritériá vyčlenenia pohraničných regiónov; typy a príklady

cezhraničných regiónov; oblasti cezhraničnej spolupráce; programový a legislatívny rámec cezhraničnej spolupráce)

b) Poľnohospodárska politika EÚ (vývoj, ciele, zásady, nástroje)

10. a) Cezhraničná spolupráca na Slovensku (teoretické východiská; príklady cezhraničných regiónov; oblasti, finančné nástroje a prínos cezhraničnej spolupráce; programový, legislatívny a inštitucionálny rámec cezhraničnej spolupráce na Slovensku)

b) Dopravná politika EÚ (vývoj, ciele, TEN-T, nástroje)

11. a) Vývoj regionálneho rozvoja a regionálnej politiky na Slovensku (dôvody vzniku; charakteristika jednotlivých etáp v kontexte cieľov, programového, inštitucionálneho a legislatívneho rámca)

b) Sociálna a zamestnanecká politika EU (východiská, ciele, princípy, stratégia, Sociálna Charta)

12. a) Kohézna politika EÚ 2014-2020 v podmienkach Slovenska (východiská, ciele, tematická a územná koncentrácia, finančné zabezpečenie)

b) Energetická politika EU (zameranie, ciele, stratégia)

13. a) Kohézne politika EÚ 2021-2027 v podmienkach SR (východiská a ciele; tematická a územná koncentrácia; finančné zabezpečenie, programový rámec)

b) Obchodná politika EU (zásady, nástroje, colná únia)

Obchodná politika EU (zásady, nástroje, colná únia)

14. a) Inštitucionálny rámec regionálneho rozvoja a regionálnej politiky na Slovensku (subjekty národnej, regionálnej a lokálnej úrovne; riadiaci orgán (RO), sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (SORO); kompetencie subjektov)

b) Právo Európskej únie (znaky, funkcie, zásady, primárne právo, sekundárne právo)

15. a) Legislatívny rámec regionálneho rozvoja a regionálnej politiky SR (Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja znení zákona 309/2014 z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z.z.; Zákon č. 336/2015 o podpore najmenej rozvinutých okresov a i.)

b) Lisabonská zmluva (význam, prínos, základné zmeny)

16. a) Regionálne disparity SR – hlavné znaky a problémy regionálnej štruktúry Slovenska (identifikácia regionálnych disparít podľa vybraných oblastí - Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, Vedomostná ekonomika, Ľudské zdroje a i.)

b) Rozširovanie EU (význam, prístupový proces)

17. a) Programovanie a projektovanie v regionálnom rozvoji a regionálnej politike (definícia pojmov projekt, program, projektovanie a programovanie; zámer, ciele, náklady a zdroje projektu; druhy projektov; programová štruktúra; príklady programov a projektov vo väzbe na programové obdobie 2007-2014, resp. 2014-2020)

b) Migračná politika EU (vývoj, ciele, nástroje)

18. a) Projektový cyklus (typy projektových cyklov), uskutočniteľnosť, udržateľnosť, riziká a ohrozenia projektov

b) Zahraničná a bezpečnostná politika EU (ciele, nástroje)

19. a) Diseminácia a publicita projektu (vysvetlenie pojmov, prvky publicity, aplikácia na príklade vybraných projektov)

b) Environmentálna politika EÚ (vývoj, ciele, princípy, EAP)

20. a) Strategické plánovanie (definícia, cieľ, plánovacie dokumenty, programy rozvoja (cieľ, zásady tvorby, obsah)

b) Inštitucionálne usporiadanie EÚ – ECB, EIB (vznik, poslanie, úlohy, zloženie)

Odporúčaná literatúra

1. ARCHER, C. (2008). *The European Union*. New York (Routledge).
2. BRAJCUN, A. (2008). *Hospodárska politika Európskej únie*. Bratislava (Sprint dva).
3. BLAŽEK, L., UHLÍŘ, D. (2020). *Teorie regionálního rozvoje - nástin, kritika implikace*. Praha (Karolinum).
4. FIALA, P., PITROVÁ, M. (2009). *Evropská Unie*. 2. Vyd. Brno (CDK).
5. KLAMÁR, R., ROSIČ, M., MADZIKOVÁ, A., KROKUSOVÁ, J., PASTERNÁK, T., KOZOŇ, J. (2019). *Regionálny rozvoj - faktory, disparity a cezhraničná spolupráca*. Prešov (Prešovská univerzita).
6. LACINA L., STREJČEK P., BLIŽKOVSKÝ P. (2016). *Učebnice evropské integrace*. Brno (Barrister & Principal).
7. LIPKOVÁ, Ľ. A KOL. (2011). *Európska únia*. 1. vyd. Bratislava (Sprint dva).
8. MICHAELI, E., MATLOVIČ, R., IŠTOK, R., KLAMÁR, R., HOFIERKA, J., MINTÁLOVÁ, T., MITRÍKOVÁ, J., (2010). *Regionálny rozvoj pre geografov*. Prešov (Prešovská univerzita).
9. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030. Úrad vlády SR.
10. Operačné programy pre programové obdobie PO 2014 - 2020.
11. Operačný program Slovensko 2021 - 2027.
12. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 - 2020 / 2021 - 2027.
13. Plán obnovy a odolnosti SR. Ministerstvo financií SR.
14. RAJČÁKOVÁ, E. (2009). *Regionálny rozvoj a regionálna politika Európskej únie a Slovenska*. Bratislava (Geo-grafika).
15. RAJČÁKOVÁ, E. (2011). *Programy a projekty v regionálnom rozvoji a regionálnej politike*. Bratislava (Geo-grafika).
16. ROŽÁNEK P. (2015). *Mechanismy fungování Evropské unie. In quorum gratiam?* Ostrava (Key Publishing)..
17. RUSNÁK, J., KOREC, P. (2020). *Teórie regionálneho rozvoja a výskum regiónov*. Bratislava (Univerzita Komenského).
18. SVOZILOVÁ, A. (2007). *Projektový manažment*. Praha (Grada).
19. VEBER, V. A KOL. (2004). *Dějiny sjednocené Evropy*. Praha (Nakladatelství Lidové Noviny).
20. WARLEIGH-LACK, A. (2009). *European Union – The Basics*. London (Routledge)
21. www.europa.eu
22. Zákon o podpore regionálneho rozvoja.
23. Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov.
24. Študijná a odborná literatúra, elektronické informačné zdroje, absolvované prednášky podľa súvisiacich predmetov.

Povinne voliteľný predmet: **KOMPLEXNÁ GEOGRAFICKÁ ANALÝZA REGIÓNU**

Téma 1

1. Analýza polohy a dostupnosti regiónu. Aplikácia metód výskumu.
2. Hodnotenie perspektív regiónu na základe získaných údajov akcesibility a prístupnosti skúmaného územia na príkladoch zo Slovenska. Väzby polohy a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 2

1. Základné atribúty výskumu litogeografie územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu litosféry. Väzby litogeografie územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 3

1. Základné prvky výskumu reliéfu územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia reliéfu. Väzby litogeografie územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 4

1. Základy výskumu klímy regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu klímy. Väzby klimatických podmienok územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 5

1. Základné prvky výskumu hydrosféry územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu hydrosféry. Väzby hydrosféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 6

1. Základné prístupy k výskumu biosféry územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu biosféry. Väzby biosféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 7

1. Základné atribúty výskumu pedosféry územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu pedosféry. Väzby pedosféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 8

1. Základné prvky výskumu environmentálnej záťaže územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu environmentálnej situácie. Väzby environmentálnych aspektov územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 9

1. Základné atribúty výskumu histórie územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu historických premien regiónu a ich priestorovej interpretácie. Väzby histórie územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 10

1. Základné ukazovatele výskumu obyvateľstva (demografie) územia. Špecifické aspekty hodnotenia obyvateľstva územia (štruktúra, mobilita a i.). Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu obyvateľstva. Väzby štruktúry obyvateľstva územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 11

1. Základné prístupy k výskumu sídelnej štruktúry územia. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu osídlenia. Väzby sídelnej štruktúry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 12

1. Základné atribúty výskumu primárnej sféry regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu primárnej sféry. Väzby primárnej sféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 13

1. Základné atribúty výskumu sekundárnej sféry regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu sekundárnej sféry. Väzby sekundárnej sféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 14

1. Základné atribúty výskumu terciárnej sféry regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu terciárnej sféry. Väzby terciárnej sféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 15

1. Základné atribúty výskumu kvartérnej sféry regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu kvartérnej sféry. Väzby kvartérnej sféry územia a ostatných regiónotvorných prvkov a ich komplexné posúdenie. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Téma 16

1. Základné atribúty výskumu prognóz vývoja regiónu. Zdroje podkladov pre výskum a metódy ich hodnotenia.
2. Výstupy hodnotenia výskumu vývoja regiónu. Aplikácia na zvolenom mikroregióne.

Odporúčaná literatúra

1. ALLABY, M. et al (2008). *The Encyclopedia of Earth*. Sydney (Weldon Owen Pty Ltd).
2. BAKYTOVÁ, H. et al (1979). *Základy štatistiky*. Bratislava (Alfa)

3. BEDRNA, Z., HRAŠKO, J., SOTÁKOVÁ, S. (1968). *Polnohospodárske pôdoznanectvo*. Bratislava (SVPL).
4. BIZUBOVÁ, M. (2002). *Základy geológie pre geografov*. Bratislava (Univerzita Komenského).
5. BIZUBOVÁ, M., ŠKVARČEK A. (2003). *Geomorfológia*. Bratislava (PriF UK).
6. DUBCOVÁ, A. A KOL. (2008). *Geografia Slovenska*. Nitra (UKF).
7. DUBCOVÁ, A. A KOL. (2012). *Mikrogeografia - krajina okolo nás*. Nitra (UKF).
8. GURŇÁK, D., BLAŽÍK, T., LAUKO, V. (2007). *Úvod do politickej geografie, geopolitiky a regionálnej geografie*. Bratislava (Geografika).
9. HOFIERKA, J. (2003). *Geografické informačné systémy a DPZ*. Prešov (Prešovská univerzita).
10. http://geografia.science.upjs.sk/images/geographia_cassoviensis/articles/GC-2007-1-1/Slavik_Bacik_tlac1.pdf
11. <http://mikroregion.oma.sk/>
12. <http://sah-podzemnavoda.sk/cms/page.php?28> <http://www.zzv.sk/data/files/87.pdf>
13. <http://water.usgs.gov/edu/hydrology.html>
14. http://www.ehg.sk/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
15. <http://www.enviroregister.sk/hydrogeologia.html>
16. <http://www.kstst.sk/pages/vht/meteo/meteo.htm>
17. <http://www.minv.sk/>
18. <http://www.regionalnageografia.sk/index.php?p=1388028567&pid=1790921346&profil=2015003248#top>
19. <http://www.shmu.sk/>
20. <http://www.shmu.sk/File/metaklin/CMS%20MaK%20vyhodnotenie%20za%20rok%202009.pdf>
21. KOL. (1972). *Encyklopédia Slovensko (Príroda) II*. Zväzok. Bratislava (Obzor).
22. KOL. (2002). *Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Bratislava, Banská Štiavnica (Ministerstvo životného prostredia SR, Esprit).
23. KOL. (2015). *Klimatický atlas Slovenska*. Bratislava (Slovenský hydrometeorologický ústav).
24. KRŠÁK, J. et al (2009). *Ottov historický atlas Slovenska*. Bratislava (Ottovo nakladateľstvá).
25. LAUKO, V. (2003). *Fyzická geografia Slovenskej republiky*. Bratislava (MAPA Slovakia).
26. LUKNIŠ, M. (1977). *Geografia krajiny Jura pri Bratislave*. Bratislava (Univerzita Komenského).
27. LUKNIŠ, M. (1946). Jakubiany. In Sborník prác Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave; Bratislava : 1946, Sväzok 14
28. MALAM, J., TOLMÁČI, L. (2002). *Zem*. Bratislava (Slovart).
29. MLÁDEK, J. (1992). *Základy geografie obyvateľstva*. Vysokoškolská učebnica. Bratislava (SPN).
30. NOVÁKOVÁ, G. (2011). *Štatistika pre geografov*. 1.diel. Bratislava (Geografika).
31. NOVÁKOVÁ, G. (2012). *Štatistika pre geografov*. 2. diel. Bratislava (Geografika).
32. PLESNÍK, P. (2004). *Všeobecná biogeografia*. Bratislava (Univerzita Komenského).
33. PRAVDA, J., KUSEDOVÁ D. (2007). *Aplikovaná kartografia*. Bratislava (Geografika).
34. ROCHOVSKÁ, A. - KÁČEROVÁ, M. – ONDOŠ, S. (2014). *Výskumné metódy v humánnej geografii a ich aplikácie*. Bratislava (Vydavateľstvo UK).
35. TOLMÁČI, L., KRIŽAN, F. (2006). *Úvod do geografie*. Bratislava (Kartprint).
36. ZUBRICZKÝ, G. (2005). *Geografia vidieka 1*. Bratislava (Geografika).
37. Študijná a odborná literatúra, elektronické informačné zdroje, absolvované prednášky podľa súvisiacich predmetov.

Povinne voliteľný predmet: **REGIONÁLNA GEOGRAFIA EURÓPY**

1. **Prírodné podmienky Česka** – ich potenciál a limity z hľadiska využitia v hospodárskom rozvoji, podobnosti a odlišnosti voči Slovensku.
2. **Obyvateľstvo Česka** – základné vývojové trendy, štruktúry obyvateľstva a ich odlišnosti od susedných krajín, regionálne disparity rozmiestnenia a charakteristík obyvateľstva.
3. **Hospodárstvo Česka** – základné vývojové trendy a postavenie v rámci strednej Európy, ťažiskové odvetvia hospodárstva, póly rozvoja, periférne oblasti.
4. **Regionálna diferenciácia Poľska** – centrá a periférie rozvoja z hľadiska demografického, ekonomického, príklady rozvojovo progresívnych a stagnujúcich regiónov Poľska.
5. **Zmeny relatívnej geopolitickej polohy Rakúska a Maďarska v Európe v 20. a 21. storočí.** Dopady rozdelenia bipolárneho sveta a na obe krajiny a následne dopady európskej integrácie na vývoj oboch krajín.
6. **Vplyv špecifických fyzickogeografických podmienok Rakúska a Maďarska na formovanie vybraných odvetví ich hospodárstiev** (energetiky, dopravnej infraštruktúry, cestovného ruchu, poľnohospodárstva,...)
7. **Porovnanie populačných trendov a osídlenia Rakúska a Maďarska.** Základné charakteristiky obyvateľstva oboch krajín a ich porovnanie, podobné a rozdielne črty ich osídlenia, vnútroštátne a medzištátne migrácie a ich dopad na vývoj oboch krajín.
8. **Európska časť Ruska** – základná regionálna diferenciácia, póly a periférie rozvoja európskej časti Ruska, základné demografické a ekonomické vývojové trendy, aktuálne problémy rozvoja.
9. **Ázijská časť Ruska** – základná regionálna diferenciácia, základné demografické a ekonomické vývojové trendy – porovnanie voči centrálnemu Rusku, aktuálne problémy rozvoja.
10. **Ukrajina, Bielorusko, Moldavsko** – základné podobnosti a odlišnosti vývoja krajín v postsovietskom období v rovine demografickej, ekonomickej a politickej, postoj krajín EÚ k týmto krajinám.
11. **Región Kaukazu** – základné podobnosti a odlišnosti vývoja Gruzínska, Azerbajdžanu a Arménska v postsovietskom období v rovine demografickej, ekonomickej a politickej, postoj krajín EÚ k týmto krajinám.
12. **Región Strednej Ázie** – základné trendy demografického, ekonomického a politického vývoja regiónu, zmeny jeho geopolitického postavenia, význam Strednej Ázie pre EÚ.
13. **Európa a región Blízkeho východu a severnej Afriky** – problémy a perspektívy vzájomného susedstva. Vplyv environmentálnych, politických, demografických a ekonomických zmien v krajinách na juh a východ od Stredozemného mora na vývoj európskych krajín, postoj EÚ k aktuálnym problémom regiónu.
14. **Európa a južná a juhovýchodná Ázia** – porovnanie vzájomných vzťahov v koloniálnej minulosti a globalizovanej súčasnosti – základné trendy vývoja migrácií, obchodných vzťahov. Pozícia EÚ v regióne južnej a juhovýchodnej Ázie.
15. **Dopady aktuálnych problémov vývoja subsaharskej Afriky na krajiny EÚ** – vymenovanie hlavných problémov (environmentálnych, politických, demografických, ekonomických) a ich bezprostredných dôsledkov na vývoj európskych krajín, postoj EÚ k problémom Afriky.
16. **Transatlantické vzťahy Európy s Kanadou a USA** – problémy a perspektívy vzájomných vzťahov v rovine demografickej (migrácie a celkový demografický vývoj), ekonomickej (vzájomná spolupráca a konkurencia, makroekonomický vývoj) a politickej (spoločné a rozdielne záujmy).

17. **Rast ambícií nových veľmocí (BRIC)** – stručná charakteristika stanovenej veľmoci (Brazília, India, Rusko, Čína) z pohľadu jej pozície v súčasnom svete (demografickej, ekonomickej, politickej); dopady vývoja danej krajiny na vývoj európskych krajín.

Odporúčaná literatúra

1. ANDĚL, J., BIČÍK, I., BLÁHA, J. D. (2019). *Makroregiony světa - nová regionální geografie*. Praha (Karolinum).
2. BAAR V., (2002): *Národy na prahu 21. století. Emancipace, nebo nacionalismus?* Ostravská univerzita, Tilia, Ostrava, 415 s.
3. BLOUET, B. W. (2018). *The EU and Neighbors: A Geography of Europe in the Modern World*. John Wiley & Sons, 432 s.
4. CARROUÉ, L. (2021). *Atlas globalizace*. Brno (Lingea).
5. GAJDOŠ, A. A KOL. (2014). *Regionálna geografia Európy*. Bratislava (Veda).
6. GURŇÁK, D. (2019). *Štáty v premenách storočí - Svetové, európske, slovenské a české dejiny najstarších čias do súčasnosti*. Bratislava (Mapa Slovakia Plus).
7. HOBBS, J. J. (2021). *World regional geography*. Belmont (Cengage Learning).
8. KRÁL, V. (1999). *Fyzická geografie Evropy*. Praha (Academia).
9. MARCHAND, P. (2022). *Atlas Ruska*. Brno (Lingea).
10. MONTÈS, CH. (2022). *Atlas USA*. Brno (Lingea).
11. MURPHY, A. B., JORDAN-BYCHKOV T. G., BYCHKOVA JORDAN, B. (2020). *The European Culture Area. A Systematic Geography*. New York (Rowman & Littlefield Publishers).
12. NIJMAN, J., SHIN, M., MULLER, P. O., DE BLIJ, H. (2020). *Geography. Realms, regions and concepts*. New York (John Wiley & Sons).
13. OSTERGREN, R. C., LE BOSSÉ, M. (2011). *The Europeans: Geography of People, Culture, and Environment*. New York (Guilford Press).
14. ROWNTREE, L., LEWIS, M., PRICE, M., WYCKOFF, W. (2017). *Diversity Amid Globalization. World Regions, Environment, Development*. London (Pearson Education)
15. SANJUAN, T. (2021). *Atlas Číny*. Brno (Lingea).
16. SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A., HOFMANN, E. (2013). *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky*. Brno (Masarykova univerzita).
17. SZCZYRBA, Z., SMOLOVÁ, I. (2012). *Regionální geografie Polska*. Olomouc (Univerzita Palackého v Olomouci).
18. UNWIN, T. (2017). *A European Geography*. London (Routledge).
19. WITHOL DE WENDEN, C. (2020). *Atlas migrace*. Brno (Lingea).
20. Študijná a odborná literatúra a elektronické informačné zdroje podľa odporúčania, prednášky podľa súvisiacich predmetov.

Povinne voliteľný predmet: **GEOPOLITICKÝ VÝVOJ A GLOBÁLNE PROBLÉMY SVETA**

1. **Bezprostredné a dlhodobé dôsledky 2. svetovej vojny na vývoj Európy a sveta** – porazení (okupačný režim, postoj víťazov k ich ďalšiemu vývoju) a víťazi (medzinárodná spolupráca a súperenie), stav Európy v rokoch 1945-1949.
2. **Studená vojna** – príčiny vypuknutia, hlavné etapy a míľniky hlavných kulminácií napätí a uvoľnenia vzťahov medzi súperiacimi blokmi, ohniská napätí
3. **Vnútrotný vývoj západného bloku počas studenej vojny** – hlavné integračné organizácie a ich stratégie, významné momenty vnútrotných politických a sociálnych premien v rámci bloku, porovnanie vývoja v USA a západnej Európe.
4. **Vnútrotný vývoj východného bloku počas studenej vojny** – hlavné integračné organizácie a ich účel a reálne fungovanie, významné momenty vnútrotných politických a sociálnych premien v rámci bloku – krízy komunistických režimov, zásadné príčiny kolapsu východného bloku.
5. **Tretí svet počas studenej vojny** – dekolonizácia v Ázii a Afrike – hlavné tendencie vývoja, dopady vzniku tretieho sveta na globálny vývoj medzinárodných vzťahov, dopady studenej vojny na vývoj tretieho sveta – príklady.
6. **Dve hlavné protichodné teórie medzinárodných vzťahov** – ich vzájomné porovnanie, kritika oboch prístupov a ich aplikácia na dianie v súčasnom svete.
7. **Medzinárodné politické a ekonomické organizácie v súčasnom svete** – problémy ich fungovania, kritika a pozitíva ich činnosti na príkladoch, porovnanie akcieschopnosti vybraných organizácií (OSN, EÚ, NATO, Svetová banka, Organizácia šanghajskej spolupráce, BRICS, G20).
8. **Zásadné míľniky vo vývoji globálnych medzinárodných vzťahov od počiatku 21. storočia do súčasnosti** – zlomové momenty vývoja, stručne ich príčiny a ich dopady na svetové dianie, reakcie a zmeny vzájomných vzťahov popredných svetových mocností.
9. **Globálne problémy chudoby a sociálneho rozvoja** – Meranie globálnej chudoby na základe vymedzenia hranice chudoby, kvantifikácia vývoja a súčasného stavu globálnej chudoby podľa 4 stupňov príjmových skupín s dôrazom na extrémnu chudobu vo svete, priestorové aspekty chudoby vo svete, príčiny chudoby a jej dôsledky (stručne prepojené problémy sociálneho rozvoja)
10. **Globálne problémy výživy** - Charakteristika dvoch najvýraznejších problémov spojených s výživou a to hlad/podvýživa a obezita v súvislosti s rozvojovými a rozvinutými krajinami. Kvantifikácia vývoja a súčasného stavu, priestorové rozšírenie hladu/ podvýživy a obezity vo svete. Hlavné príčiny potravinovej neistoty a ohrozenia potravinovej bezpečnosti vo svete.
11. **Globálne problémy zdravia** - Problémy a ohrozenia globálneho zdravia, vplyv globalizácie (negatíva aj pozitíva) a klimatickej zmeny na zdravie populácie. Ochorenia (skupiny ochorení), ktoré dosahujú najvyššiu prevalenciu a úmrtnosť v svetovej populácii a ochorenia, ktoré svojim šírením ohrozujú globálne zdravie (neprenosné/chronické, prenosné/ infekčné,). Najvýznamnejší ukazovateľ globálneho zdravia – očakávaná dĺžka života – priestorové diferencie a čo ich ovplyvňuje. Stručná analýza rozdielov v kvalite a dostupnosti zdravotnej starostlivosti vo svete.
12. **Globálne problémy kultúry** – kultúrny diferencializmus, hybridizmus, imperializmus, kovergencia. Kultúrne dimenzie globalizácie, globalizácia, svetová kultúra – charakteristika, vývoj, príklady, kritika. Nehmotné dedičstvo a jeho domény – význam, podstata, ohrozenie, možnosti zachovania.

Odporúčaná literatúra

1. ANDĚL, J., BIČÍK, I., BLÁHA, J. D. (2019). *Makroregiony světa - nová regionální geografie*. Praha (Karolinum).
2. DULLIN, S., JEANNESSON, S. et al (2020). *Atlas studené války 1947-1990: různé podoby globálního konfliktu*. Brno (Lingea).
3. GILLS, B. K., THOMPSON, W. (2006). *Globalization and Global History*. London (Routledge).
4. GURŇÁK, D. (2019). *Štáty v premenách storočí - Svetové, európske, slovenské a české dejiny najstarších čias do súčasnosti*. Bratislava (Mapa Slovakia Plus).
5. HECZKO, S. (2005). *Světová ekonomika a globální problémy lidstva*. Dostupné na: <https://legacy.blisty.cz/art/26306.html>
6. HENNETON, L. (2022). *Atlas dějin USA*. Brno (Lingea).
7. HUNTINGTON, S. (2001). *Střet civilizací*. Praha (Rybka Publishers).
8. KISSINGER, H. (2021). *Uspořádání světa*. Praha (Prostor).
9. KNOX, P., AGNEW, J. (2008). *The geography of the world-economy*. London (Edward Arnold).
10. KOLEKTÍV AUTOROV (2015). *Učíme (sa) v globálnych súvislostiach*. Bratislava (Človek v ohrození o.z.).
11. MARCHAND, P. (2022). *Atlas Ruska*. Brno (Lingea).
12. MARTINOVSKÝ, P., ŠMÍD, T. et al (2013). *Přírodní zdroje a ozbrojené konflikty – aktuální trendy*. Brno (Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita).
13. MONTÈS, CH. (2022). *Atlas USA*. Brno (Lingea).
14. NÉRARD, F. X. (2022). *Atlas dějin Ruska*. Brno (Lingea).
15. OOSTERVEER, P., SONNENFELD, D. A. (2012). *Food, Globalization and Sustainability*. London (Routledge).
16. PEYROULOU, J. P. (2020). *Atlas dějin dekolonizace*. Brno (Lingea).
17. SANJUAN, T. (2021). *Atlas Číny*. Brno (Lingea).
18. TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. et al (2007). *Konflikt světů a svět konfliktů – Střety idejí a zájmů v současném světě*. Praha (Nakladatelství P3K).
19. Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable World. United Nations. Dostupné na: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
20. WAISOVÁ Š., A KOL. (2007). *Atlas mezinárodních vztahů*. Plzeň (Aleš Čeňek)
21. WITHOL DE WENDEN, C. (2020). *Atlas migrace*. Brno (Lingea).
22. Aktuálne vedecké články, Študijná a odborná literatúra a elektronické informačné zdroje podľa odporúčania, prednášky podľa súvisiacich predmetov.